

16.02.2022

Ärende/7

§ 33

Den av ledamoten Suldaan Said Ahmed väckta motionen om slut med stöd för den israeliska ockupationen

HEL 2021-006118 T 00 00 03

Beslut

Stadsfullmäktige beslutade återremittera ärendet för ny beredning.

Behandling

Ledamoten Maarit Vierunen understödd av ledamoten Marcus Rantala föreslog att ärendet återremitteras för ny beredning så att de åtgärder som föreslås i motionen eller i stadsstyrelsens svar inte vidtas. Både motionens ursprungliga innehåll och stadsstyrelsens förslag ska betraktas som ett utrikespolitiskt ställningstagande och på så sätt som en åtgärd som inte hör till kommunens verksamhetsområde

1 omröstningen

Fortsatt behandling av ärendet JA, återremiss NEJ

JA-förslag: Behandlingen fortsätter

NEJ-förslag: Ärendet återremitteras för ny beredning enligt ledamoten Maarit Vierunens motivering

Ja-röster: 39

Hilkka Ahde, Mahad Ahmed, Alviina Alametsä, Outi Alanko-Kahiluoto, Paavo Arhinmäki, Fatim Diarra, Elisa Gebhard, Mia Haglund, Eveliina Heinäluoma, Titta Hiltunen, Mari Holopainen, Veronika Honkasalo, Jukka Järvinen, Emma Kari, Elina Kauppila, Otso Kivekäs, Mai Kivelä, Vesa Korkkula, Minja Koskela, Minna Lindgren, Petra Malin, Nina Kataariina Miettinen, Sami Muttilainen, Tuomas Nevanlinna, Johanna Nuorteva, Maria Ohisalo, Amanda Pasanen, Tuomas Rantanen, Nasima Razmyar, Pekka Sauri, Anni Sinnemäki, Ilkka Taipale, Pilvi Torsti, Erkki Tuomioja, Thomas Wallgren, Reetta Vanhanen, Sinikka Vepsä, Sanna Vesikansa, Ozan Yanar

Nej-röster: 44

Eva Biaudet, Harry Bogomoloff, Silja Borgarsdóttir Sandelin, Maaret Castrén, Mika Ebeling, Nora Grotenfelt, Juha Hakola, Jussi Halla-aho, Harry Harkimo, Joel Harkimo, Nuutti Hyttinen, Anniina Iskanus, Ville Jalovaara, Mikael Jungner, Atte Kaleva, Anna Karhumaa, Arja Karhivaara, Marko Kettunen, Pia Kopra, Laura Korpinen, Sini Korpinen, Teija Makkonen, Otto Meri, Seija Muurinen, Björn Månsson, Dani Niskanen, Mia Nygård-Peltola, Matias Pajula, Jenni Pajunen, Pia Pakarinen,

16.02.2022

Ärende/7

Terhi Peltokorpi, Mika Raatikainen, Marcus Rantala, Mari Rantanen, Risto Rautava, Pirkko Ruohonen-Lerner, Wille Rydman, Sari Sarkomaa, Mirita Saxberg, Daniel Sazonov, Nina Suomalainen, Elina Valtonen, Juhana Vartiainen, Maarit Vierunen

Blanka: 1
Atte Harjanne

Frånvarande: 1
Timo Harakka

Stadsfullmäktige beslutade återremittera ärendet till stadsstyrelsen för ny beredning.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Henri Kähönen, stadssekreterare, telefon: 310 36027
henri.kahonen(a)hel.fi

Bilagor

1 Valtuustoaloite 19.05.2021 Said Ahmed Suldaan Loppu Israelin miehi-
tyksen tukemiselle

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutsförslag

Stadsstyrelsen föreslår stadsfullmäktige följande:

Stadsfullmäktige betraktar motionen som slutbehandlad.

Föredragandens motiveringar

Ledamoten Suldaan Said Ahmed och 19 övriga ledamöter föreslår i sin motion att staden i fortsättningen binder sig att inte sluta avtal med sådana företag som gynnas av den olagliga ockupationen av de palestinska områdena. Dessutom föreslår ledamöterna att staden utreder om den för tillfället samarbetar med parter som gynnas av ockupationen, och vid behov säger upp sådana avtal.

Stadsstyrelsen beslutade 8.11.2021 (§ 817) att återremittera förslaget för ny beredning. Stadsstyrelsen konstaterar i sitt beslut att "i beredningen utreds, vid behov genom att höra utomstående lagsakkunniga, hur företagets delaktighet i allvarliga brott mot den internationella rätten – i detta sammanhang delaktighet i ockupationsverksamhet – är i för-

hållande till EU-direktiv (såsom 2004/18/EG) som gäller tjänsteproducenter, d.v.s. kan staden utesluta ett företag från anbudsförhanden med stöd av direktiv. Dessutom utreds om grunden som nämns i förslaget, d.v.s. ockupationsverksamheten, kan inkluderas i Helsingfors stads villkorliga uppsägningsklausuler.”

Upphandlingsdirektivet och upphandlingslagen

Stadsstyrelsen förutsätter att i beredningen utreds hur företagets delaktighet i ockupationsverksamheten står i förhållande till EU-direktiv som gäller tjänsteproducent (såsom 2004/18/EG).

Direktiv 2004/18/EG har upphävts genom direktiv 2014/24/EU (nedan upphandlingsdirektiv). Direktiven ska i regel inte tillämpas som sådana utan kräver att medlemsstater införlivar det i sin nationella lagstiftning. I Finland har upphandlingsdirektivet införlivat i det nationella rättssystemet genom att anta en lag om offentlig upphandling och koncession (1397/2016; upphandlingslagen), som trädde i kraft 1.1.2017. Därmed har den nationella upphandlingslagen en central roll för bedömning av ärendet.

Upphandlingar som överstiger det nationella gränsvärdet i upphandlingslagen ska konkurrensutsättas genom ett lagstadgat förfarande. I upphandlingslagen anges en uttömmande lista över de obligatoriska och frivilliga grunder för att utesluta en anbudsgivare från ett anbuds-förfarande. Delaktighet i ockupationsverksamhet är varken en obligatorisk eller en frivillig uteslutningsgrund.

En anbudsgivare kan också uteslutas om anbudsgivarens anbud inte motsvarar kraven i anbudsfrågan. I anbudsfrågan kan den upphandlande enheten ställa lämplighetskrav som gäller registrering av anbudsgivare, deras ekonomiska och finansiella ställning samt deras tekniska och yrkesmässiga kvalifikationer. Kraven ska vara kopplade till föremålet för upphandlingen på så sätt att de säkerställer att anbudssökanden eller anbudsgivaren har förmågan att fullgöra upphandlingskontraktet i fråga. Kraven ska vara objektiva, icke-diskriminerande och proportionerliga.

Delaktighet i ockupationsverksamhet gäller varken registrering av anbudsgivare, deras ekonomiska och finansiella ställning eller deras tekniska och yrkesmässiga kvalifikationer. Därför utgör det inget lämplighetskrav som tillåts i upphandlingslagen och det kan inte ställas som krav för anbudsgivare.

Med anledning av det som anges ovan och på grund av bestämmelserna i upphandlingslagen kan staden inte utesluta en anbudsgivare el-

16.02.2022

Ärende/7

ler förkasta ett anbud på basis av att anbudsgivaren har deltagit i ockupationsverksamhet.

Upphandlingar som står utanför upphandlingslagens tillämpningsområde

I upphandlingslagen bestäms ett tröskelvärde på 60 000 euro för upphandling av varor och tjänster. Upphandlingslagen tillämpas inte på upphandlingar vars uppskattade värde underskrider tröskelvärdet. Om en upphandling vars värde underskrider tröskelvärdet ändå konkurrer utsättas ska den upphandlande enheten även då ställa objektiva och icke-diskriminerande krav på valet av anbudsgivare. Man ska ta i beaktande även förvaltningens allmänna rättsprinciper, såsom ändamålsprincipen enligt vilken en myndighet får utöva offentlig makt endast för lagliga ändamål.

Dessutom ska man beakta att staden i sin upphandlingsstrategi har förbundit sig till att främja förverkligandet av människorättigheter och på basis av riskanalysen i upphandlingsstrategin förutse risker i anknytning till socialt ansvar. Riskerna kan bero på en lång distributionskedja, förhållanden i produktionslandet eller att arbetet görs i huvudsak av människor. Stadsstyrelsen påminner att det också i upphandlingsstrategin ställs lämplighetskrav på anbudsgivare. Enligt dem ska anbudsgivaren klargöra eller minst intyga att den och dess underleverantörer följer FN:s konvention om barnets rättigheter och ILO:s åtta centrala konventioner om arbete.

Kommunens verksamhetsområde och utrikespolitisk verksamhet

Utgångspunkten för kommunens verksamhet är att verksamheten är regional och koncentrerar sig inom kommungränserna. Nuförtiden utövar kommuner dock ett omfattande internationellt samarbete som kan anses ha en etablerad ställning i kommunens verksamhet.

Frågan om internationellt samarbete ingår i kommunens verksamhetsområde avgörs enligt samma principer som gäller gränserna för kommunens verksamhetsområde på en mer allmän nivå. Därmed ska kommunen beakta bland annat att verksamheten i fråga är i kommuninvånarnas intresse och att satsningen på verksamheten är i rimligt förhållande till de mål som ska eftersträvas.

Till exempel vänortsverksamhet anses höra till kommunens verksamhetsområde (HFD 1982 II 18). Det anses även att kommunen kan ge humanitär hjälp om beslutet inte innebär att kommunen tar ställning till utrikespolitiska frågor eller interna angelägenheter av en annan stat (HFD 1983 II 35).

Det internationella samarbetet som kommuner utövar anses vara separat från ställningstaganden i utrikespolitiska frågor, till vilka domstolar förhåller sig negativt (HFD 1983 II 28). Den förbehållsamma attityden motiveras med att kommunen inte får utöva utrikespolitik eller förbinda kommunmedlemmar till sådana ställningstaganden som de eventuellt inte ideologiskt eller annars godkänner (Kuntalaki. Tausta ja tulkinnat, 10. p. Helsingfors 2019. Harjula – Prättälä, sida 187).

Enligt 93 § i grundlagen leds Finlands utrikespolitik av republikens president i samverkan med statsrådet. I enlighet med statsrådets förordning 1171/2005 ingår beredning och verkställande av utrikespolitiken i utrikesministeriets uppgifter. Det som föreslås i motionen innebär ett ställningstagande till en främmande stats verksamhet. Dessutom föreslås i motionen att staden vidtar åtgärder som liknar sanktioner. Stadsstyrelsen konstaterar dock att motionen handlar om människorättigheter samt främjande och tryggnad av dem. Stadsstyrelsen betonar att Helsingfors också i fortsättningen bedömer upphandlingar av varor och tjänster i enlighet med riskanalysen i upphandlingsstrategin. Detta gäller särskilt upphandlingar som underskrider tröskelvärdet på 60 000 euro för tillämpning av upphandlingslagen samt alla sådana upphandlingar som staden ingår med en underleverantör och vars produktion kan ha en förbindelse till allvarliga brott mot den internationella rätten, i detta fall olaglig ockupationsverksamhet. Dessutom följer Helsingfors stad en lagmotion som framskrider i riksdagen om förbud mot import av produkter från vissa ockuperade områden och bedömer sin verksamhet i förhållande till en eventuell lagändring.

Övriga konflikter, jämlikhet och konsekvens

I motionen föreslås att staden binder sig att inte sluta avtal och vid behov säga upp avtal med parter som gynnas av ockupationen av de palestinska områdena. Det finns ändå motsvarande situationer där det i diskussioner inom den internationella gemenskapen föreslås att en part i en konflikt har gjort sig skyldig till en olaglig ockupation eller någon annan verksamhet som bryter mot den internationella rätten

Enligt förvaltningslagen ska myndigheternas åtgärder vara jämlika och opartiska. Ur ett jämlikhetsperspektiv skulle det vara problematiskt och inkonsekvent om kommunen inte ingick avtal med en anbudsgivare som anses gynnas av ockupationen av de palestinska områdena och samtidigt fortsatte motsvarande avtalsverksamhet med övriga parter som påstås gynnas av en annan ockupation som anses olaglig eller någon annan verksamhet som bryter mot den internationella rätten.

Dessutom skulle det vara inkonsekvent om, bland alla möjliga brott mot den internationella rätten eller andra gärningar som den internationella

16.02.2022

Ärende/7

gemenskapen fördömer, endast en ockupation implementerad av en stat ansågs som en grund för uteslutning från Helsingfors stads upphandlingar.

Såsom det konstateras ovan ingår det inte i kommunens verksamhetsområde att ta ställning till konflikter mellan främmande stater eller inom en främmande stat, eller att reagera på dem med t.ex. ekonomiska sanktioner, utan sådana åtgärder är en del av statens utrikespolitik.

Med hänvisning till det som konstateras ovan betraktar stadsstyrelsen att det inte finns rättsliga förutsättningar för de åtgärder som föreslås i motionen.

Enligt 30 kap. 11 § 2 mom. i förvaltningsstadgan ska stadsstyrelsen förelägga fullmäktige en motion som undertecknats av minst 15 ledamöter.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Henri Kähönen, stadssekreterare, telefon: 310 36027
henri.kahonen(a)hel.fi

Bilagor

1 Valtuustoaloite 19.05.2021 Said Ahmed Suldaan Loppu Israelin miehi-
tyksen tukemiselle

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutshistoria

Kaupunginhallitus 07.02.2022 § 108

HEL 2021-006118 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

07.02.2022 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Minja Koskelan ensimmäinen vastaehdotus:

16.02.2022

Ärende/7

“Huomioon on otettava myös hallinnon yleiset oikeusperiaatteet, kuten tarkoitussidonnaisuuden periaate, jonka mukaan viranomaisen on käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin.

Ottaen siten huomioon lisäksi mitä jäljempänä kunnan toimialasta lausutaan, eivät aloitteessa mainitut perusteet sovellu tarjoajan valintaa ohjaavaksi perusteeksi myöskään pienhankintojen kilpailuttamiseen.”

Muutetaan muotoon:

“Huomioon on otettava myös hallinnon yleiset oikeusperiaatteet, kuten tarkoitussidonnaisuuden periaate, jonka mukaan viranomaisen on käytettävä toimivaltaansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin.

Lisäksi on huomioitava, että kaupunki on sitoutunut hankintastrategiasaan edistämään ihmisoikeuksien toteutumista sekä ennakoimaan riskianalyysin perusteella sosiaalisen vastuun riskejä, jotka voivat johtua pitkästä toimitusketjusta, työn ihmistyövaltaisuudesta tai tuotantomaan olosuhteista. Kaupunginhallitus huomauttaa, että hankintastrategia linjaa myös hankintojen tarjoajia koskevista soveltuvuusvaatimuksista, joissa vaaditaan tarjoajaa selvittämään tai vähintäänkin vakuuttamaan, että se ja sen alihankkijat noudattavat YK:n lapsen oikeuksia koskevaa yleissopimusta ja ILO:n kahdeksaa keskeistä työelämää koskevaa yleissopimusta.”

Kannattaja: Elisa Gebhard

Minja koskelan toinen vastaehdotus:

“Niiden ulkopoliittisesta luonteesta johtuen aloitteen ja sen mukaisten toimenpiteiden ei siten voida katsoa kuuluvan kunnan toimialaan.”

Muutetaan muotoon:

“Kaupunginhallitus kuitenkin toteaa, että aloite käsittelee ihmisoikeuksia sekä niiden edistämistä ja turvaamista. Kaupunginhallitus painottaa, että Helsinki arvioi hankintastrategian riskianalyysin mukaisesti tavara- ja palveluhankintojaan myös jatkossa. Erityisesti tämä koskee hankintoja, jotka alittavat hankintalain soveltamisen 60 000 euron kynnyksarvon, sekä kaikkia sellaisia hankintoja, jotka kaupunki tekee alihankkijalta ja joiden tuottamisella voi olla kytkös kansainvälisen oikeuden vakaviin rikkomuksiin, tässä tapauksessa osallisuus laittomaan siirtokuntatoimintaan. Lisäksi Helsingin kaupunki seuraa eduskunnassa etenevää lakialoitetta eräiltä miehitetyiltä alueilta peräisin olevien tuot-

16.02.2022

Ärende/7

teiden maahantuonnin kiellosta ja arvioi toimintaansa suhteessa mahdolliseen lakimuutokseen.”

Kannattaja: Elisa Gebhard

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Minja Koskelan vastaehdotusten 1 ja 2 mukaisesti muutetuna

Jaa-äännet: 7

Jussi Halla-aho, Anniina Iskanius, Marcus Rantala, Sari Sarkomaa, Daniel Sazonov, Juhana Vartiainen, Maarit Vierunen

Ei-äännet: 8

Paavo Arhinmäki, Elisa Gebhard, Minja Koskela, Johanna Nuorteva, Suvi Pulkkinen, Nasima Razmyar, Anni Sinnemäki, Reetta Vanhanen

Kaupunginhallitus hyväksyi Minja Koskelan vastaehdotusten mukaisesti muutetun ehdotuksen äänin 7 - 8

Eriävät mielipiteet

Kansliapäällikkö Sami Sarvilinna jätti eriävän mielipiteen kaupunginhallituksen päätökseen seuraavin perusteluin:

Aloitteen pääasiallisena tarkoituksena on ollut moittia Israelin laitonta toimintaa palestiinalaisalueilla. Tällaisten moitteiden esittämistä on pidettävä ulkopoliittisen kannan ottamisena ja siten toimenpiteenä, joka ei kuulu kunnan toimialaan.

Kaupunginhallituksen päätökseen sisältyy viittaus kaupungin omiin hankintamenettelyä koskeviin määräyksiin sen tukena, että kaupunki arvioisi tulevia hankintojaan siitä näkökulmasta, onko hankinnalla kytkös laittomaan siirtokuntatoimintaan. Tätäkin viittausta on nähdäkseni pidettävä ulkopoliittisen kannan ottamisena olkoonkin, ettei se mene yhtä pitkälle kuin mitä aloitteessa on alun perin esitetty. Kaupunginhallituksen päätöksen mukainen aloitevastaus on siten edelleen toimenpide, joka ei kuulu kunnan toimialaan.

Anniina Iskanius, Marcus Rantala, Sari Sarkomaa, Maarit Vierunen, Daniel Sazonov, Jussi Halla-aho jättivät eriävän mielipiteen vastaavin perustein kuin kansliapäällikkö.

Juhana Vartiainen jätti eriävän mielipiteen vastaavin perustein kuin kansliapäällikkö täydennettynä seuraavasti:

16.02.2022

Ärende/7

Hyväksytty päätös sisältää myös kappaleet, joissa vedotaan ihmisoikeuksiin hankintojen kriteerinä, mutta ainoana esimerkkinä ja konkreettisenä ihmisoikeusrikkomuksena viitataan aloitteen mukaisesti Israelin toimintaan. Tämä, yhdessä sen kanssa, että kaupunginhallituksen enemmistö on nimenomaan halunnut toimia kunnan toimialan ulkopuolella, ei ole tasapainoista ja voi synnyttää tulkintoja Helsingin kaupunginhallituksen erityisestä Israelin vastaisesta asenteesta. Ihmisoikeuksien suhde kaupungin hankintoihin on tärkeä asia, mutta sitä tulee käsitellä tasapainoisena kokonaisuutena. Lisäksi alkuperäinen aloite on otsikoitu totuuden vastaisella tavalla, josta voisi virheellisesti päätellä Helsingin kaupungin tukeneen Israelin laitonta miehitystä.

31.01.2022 Pöydälle

24.01.2022 Pöydälle

08.11.2021 Palautettiin

01.11.2021 Pöydälle

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Henri Kähönen, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36027
henri.kahonen(a)hel.fi